

Modul 3

Fosterhjemsomsorgen

Opplæring for tilsynspersoner

Fosterhjems- omsorgen

- Hvem er fosterforeldrene?
- Hva kreves for å bli fosterforeldre?
- Hva er god omsorg?
- Fosterforeldrenes egne barn
- Fosterbarnas familie; samvær og kontakt

Hvem er fosterforeldrene?

- ▶ Med hensyn til utdanning og inntekt er fosterforeldre som gruppe, ganske like «folk flest».
- ▶ Fosterforeldres deltagelse i arbeidslivet, før de ble fosterforeldre, er også ganske lik deltagelsen til «folk flest»

Hva kreves for å bli fosterforelder?

- ▶ Generelle krav som gjelder alle som skal bli fosterforeldre
- ▶ Kriterier for valg av fosterhjem til det enkelte barn
- ▶ Alltid sjekke om det er mulig med fosterhjem i slekt og nettverk
- ▶ Fosterhjems plassering i et hjem barnet ikke kjenner fra før
- ▶ PRIDE-kurs, et opplæringsprogram for fosterforeldre

Fosterforeldrenes egne barn

- ▶ Endringer i fosterfamilien, roller, aktiviteter
- ▶ Et fostersøskeners erfaringer
- ▶ Informasjon og involvering
- ▶ Alder
- ▶ Søskenrelasjon og utfordringer

Hva er god omsorg?

- Trygg basemodellen
- Gode oppdragelsesmetoder
- Oppdragelse – straff
- Oppfølging av skole og opplæring
- Teamarbeid og veiledning

Hva er egentlig god omsorg?

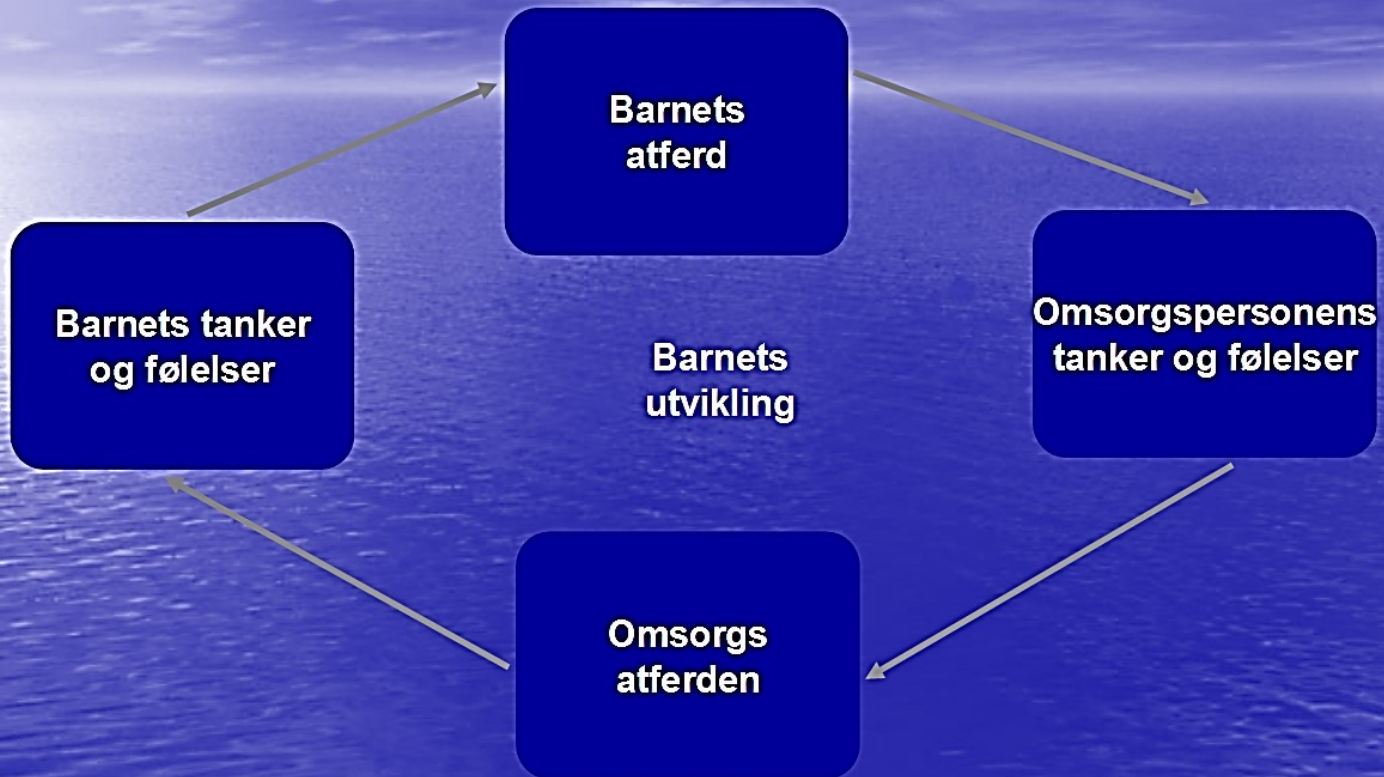
Hvorfor er det viktig for tilsynsførere å vite noe om hva god omsorg er?

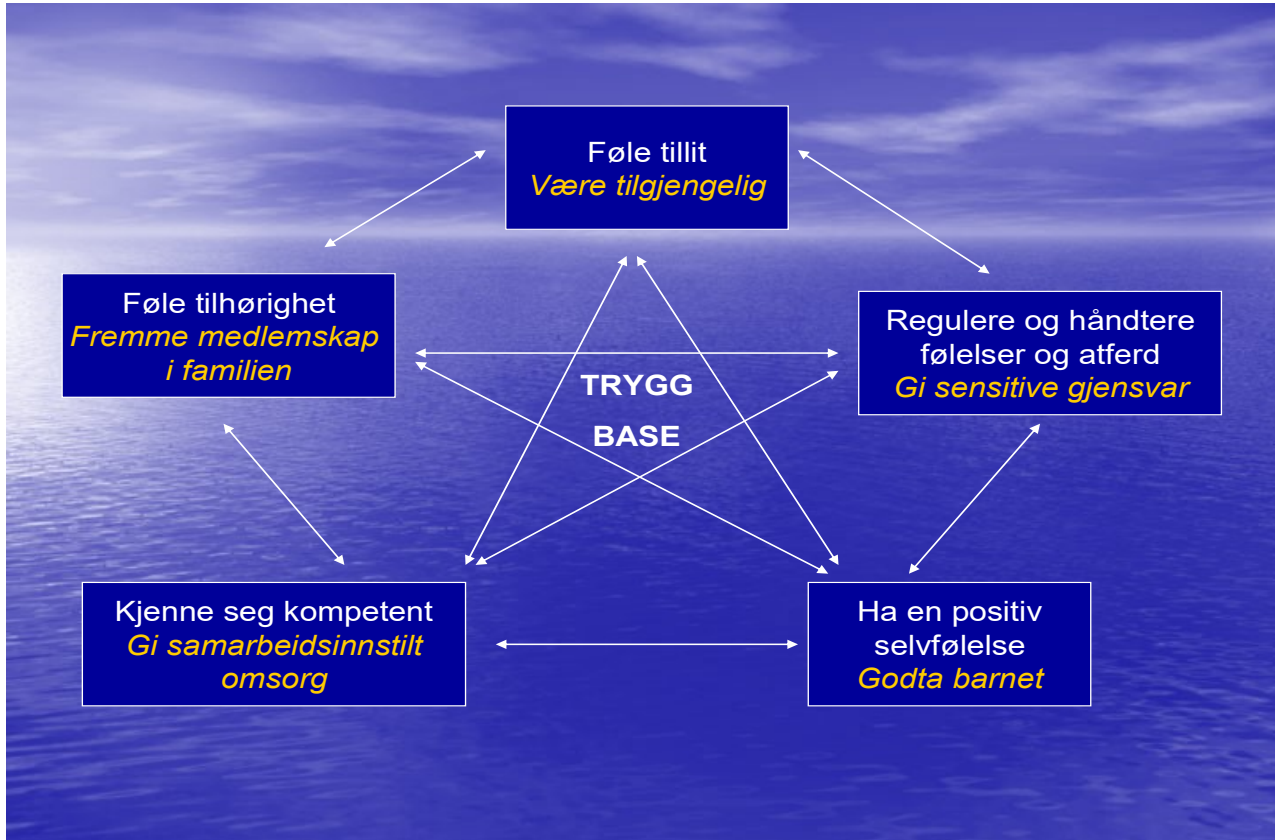
Barns behov for en trygg base

- ▶ Målet for fosterhjemsomsorgen er å hjelpe barnet til å modifisere sine grunnleggende negative antagelser, og utvikle en positiv indre arbeidsmodell av seg selv og andre
- ▶ Det som skiller fosterforeldres omsorg fra «vanlige foreldres» omsorg, er først og fremst at den trenger å være mer reflektert og bevist – den kommer ikke «helt av seg selv»

Omsorgssirkelen

Omsorgstjernen "TRYGG BASE"

Fem sentrale omsorgsdimensjoner

- Å være tilgjengelig – hjelper barn til å kjenne tillit
- Å gi sensitive gjensvar – hjelper barn til å håndtere følelser og adferd
- Å godta barnet som det er – hjelper barnet til positiv selvfølelse
- Å gi samarbeidsorientert omsorg – hjelper barn til å føle seg kompetente
- Å fremme familiemedlemsskap – hjelper barn til å føle tilhørighet

Definisjon på «oppdragelse»

«Å lære opp barn til å bli et sosialt vesen, til å følge samfunnets moralske bud og dets skikk og bruke»

(Norsk Riksmålsordbok)

Oppdragelsesmetoder

- ▶ Handlemåter som styres av en mer overordnet forståelse av barnet. Det vil si:
 - ▶ Forstå barnets adferd som motivert av indre tilstander som følelser, tanker, behov og fantasier.

- ▶ *Hva* kan være eksempler på gode oppdragelsesmetoder?

Oppdragelse og straff

▶ Oppdragelse

- ▶ Lære barn en ønsket sosial atferd

▶ Straff

- ▶ Reaksjon på allerede uønsket atferd gjennom utøvelse av makt

Kom med eksempler

- ▶ Hva kan være straffetiltak i oppdragelsen av barn?

Hva kan være straffetiltak?

Karakteristika ved oppdragelse

1. Oppmuntre til ønsket adferd
2. Fokus på forhindre problemer
3. Hjelp til god selvfølelse
4. Fremmer ønske om samarbeid og positiv relasjon barn og foreldre
5. Oppmuntrer barn til læring, ansvarlighet, ta egne valg

Karakteristika ved straff

1. Kan forsterke uønsket adferd, hvis eneste måte å få oppmerksomhet på
2. Fokus på å håndtere oppståtte problemer
3. Svekket selvfølelse
4. Fremmer, frykt, sinne og avstandtagen til omsorgspersoner
5. Autoritetstilpasset adferd

Hva sier loven om straffereaksjoner?

Lov om barn og foreldre § 30, 4. avsnitt

Barnet må ikke bli utsett for vald eller anna vis bli handsama slik at den fysiske eller psykiske helsa blir utsatt for skade eller anna fare

Oppfølging av skole og opplæring

- ▶ God skolefungering og utdanning beskytter utsatte barn mot videre negativ utvikling
- ▶ Fosterforeldres interesse for det som skjer på skolen, både for fagene og læringsmiljøet, har stor påvirkning for barns motivasjon for læring
- ▶ En stor del av ansvaret for omsorgen innebærer at fosterhjemmet aktivt arbeider for at barnet mottar og følger opp skole- eller opplæringstilbudet og samarbeider med aktuelle instanser om tilrettelegging av tilbudet

Behovet for veiledning og for teamarbeid

- ▶ Fosterforeldre skal vær en del av et team som samarbeider om å gi barnet et god omsorgstilbud
- ▶ Teamet skal bestå av fosterforeldrene selv, barneverntjenestens saksbehandler, eventuelt biologiske foreldre og andre med aktuell helse/sosialfaglig kompetanse
- ▶ Fosterforeldre skal kunne få veiledning hvor de blir sikret mulighet til å reflektere over hva som kan ligge bak barnets væremåte og handlinger, hvilke følelser de gir opphav til hos dem selv, og hvordan barnet best kan møtes.

Fosterbarnas familie; samvær og kontakt

- Foreldrenes opplevelse
- Samvær
- Oppfølging og samarbeid
- Tilsyn under samvær

Foreldrenes opplevelser

- ▶ Krise, sjokk, sorg, sinne, skyld, skam, sjalusi
- ▶ Ensomhet og isolasjon
- ▶ Usikkerheten på foreldrerollen
- ▶ Levekårsproblemer
- ▶ Dårlige opplevelser med barnevernet forut for plasseringen

Foreldrene er som fosterbarna – forskjellige 1

- ▶ Noen foreldre har selv bedt barnevernet om hjelp
 - ▶ ... og er enig i at barnet skal plasseres
- ▶ Noen er helt uenig i at barnet deres skal plasseres,
 - ▶ ... og vil anke på avgjørelse om plassering og samvær i alle rettsinstanser

Foreldrene er som fosterbarna – forskjellige 2

- ▶ Noen foreldre opplever at de får flere problemer,
 - ▶ ... f.eks. at de ruser seg mer
- ▶ Mange foreldre ønsker å samarbeide med barneverntjenesten og fosterforeldrene
 - ▶ ... til det beste for barnet
- ▶ Noen foreldre vil imidlertid ikke klare å følge opp kontakten med barnet
 - ▶ ... eller barneverntjenesten

Hvilken betydning foreldrene har for sine barn 1

- ▶ Foreldrene representerer en kontinuitet i barnets liv
- ▶ Foreldrene har viktig informasjon om barnets historie og familiebakgrunn
- ▶ Barna er glad i foreldrene sine, og kjenner på savn og sorg
- ▶ Mange barn er bekymret for sine foreldre

Hvilken betydning foreldrene har for sine barn 2

- ▶ Oppfølging av barnas foreldre oppleves som en lettelse for mange fosterbarn
- ▶ Hjelp til foreldre til fosterbarn, kan bidra til at foreldrene blir bedre samværsforeldre og samarbeidspartnere, noe som igjen fører til en positiv utvikling for barnet i fosterhjemmet

Oppfølging og samarbeid

- ▶ Barneverntjenesten har et oppfølgingsansvar
- ▶ Tredelt foreldreskap; foreldreansvar, omsorgen og daglig omsorg
- ▶ Informasjonsutveksling
- ▶ Bruk av livsbok
- ▶ Samarbeidsmøter med foreldre, fosterforeldre og barneverntjenesten (og ev. barna)
 - ▶ Ansvarsgruppemøter

Kontakt og samvær med foreldre, søsken og familie

- ▶ Beslutninger om samvær, telefonkontakt, tilsyn under samvær
- ▶ Mål med samvær og gevinster
- ▶ Vurderingstemaer ved fastsettelse av samvær
- ▶ Når bør det ikke være samvær eller sterkt begrenset
- ▶ Samvær med søsken og andre i familien
- ▶ Kontakt på sosiale medier

Grunner for at det settes inn tilsyn under samvær

- ▶ fare for kidnapping av barnet
- ▶ fare for at foreldrene vil skade barnet eller utsette det for overgrep, vold eller store psykiske belastninger
- ▶ hvis barnet viser tegn til angst for å møte foreldrene
- ▶ begrense at uønskede tema tas opp til diskusjon under samværene

Mål og gevinster ved samvær 1

Når barnet skal bo kortvarig i fosterhjemmet og det er mål om tilbakeføring;

- ▶ bygge opp og/eller bevare tilknytning og tilhørighet til foreldrene.

Når målsettingen er at barnet skal vokse opp i fosterfamilie;

- ▶ gi barn og foreldre informasjon så de får kjennskap til hverandre
 - ▶ Foreldrene får mulighet til å følge barnets utvikling

Mål og gevinster ved samvær 2

- ▶ bidra til å dempe smerten fra atskillelsen
- ▶ gi barn en opplevelse av kontinuitet i livet
- ▶ gi barn anledning til å forstå hvorfor flyttingen var nødvendig
- ▶ barn kan få erfare at foreldrene bryr seg
- ▶ gi barnet et realistisk bilde av foreldrene sine
- ▶ mulighet og valg til å opprettholde en nær tilknytning

Vurderingstemaer ved fastsettelse av samvær

- ▶ Forhold ved:
 - ▶ barnet
 - ▶ foreldrene
 - ▶ fosterhjemmet
- ▶ Organisatoriske forhold

Grunner for at det ikke skal være samvær, eller sterkt begrenset

- ▶ Når foreldre har utsatt barn for vold eller seksuelle overgrep, og det vurderes at tilsyn under samvær ikke kan forebygge nok barnets behov for trygghet
- ▶ Når foreldre ikke makter å "frigi" barnet til å knytte seg til sin fosterfamilie. Noen barn blir truet med sanksjoner fra foreldrene hvis de blir glad i fosterfamilien sin
- ▶ Når det vurderes som en reell fare for at foreldre kan rømme med barnet
- ▶ Når foreldrene involverer barn i konflikter i barnevernsaken og i sine liv som fører til at barnet blir svært utrygge.
- ▶ Hvis barnet over tid nekter å møte foreldrene og barnet viser symptomer på belastninger og mye uro før og etter samværene.
- ▶ Når samværene fungerer så dårlig, og barnet opplever en reaktivering av traumer som det opplevde før det ble flyttet (eller under tidligere samvær).

Samvær med søsken og andre i familien

- ▶ Barneverntjenesten skal, der hensynet til barnet ikke taler imot det, legge til rette for samvær med søsken
- ▶ Barn trenger informasjon om sine søsken (livsbok)
- ▶ Barn kan ha nære relasjoner til andre i familien eller nært nettverk, som det kan være viktig for dem å opprettholde kontakt med
- ▶ Når kan fylkesnemnda ta stilling til om barnets slektninger eller nære nettverk kan ha rett til samvær?

Kontakt på sosiale medier

- ▶ Kontakt gjennom sosiale medier kan gjøre hverdagen mer håndterlig for barn
- ▶ Med sosiale medier har foreldre anledning til å utøve kontinuerlig press overfor barnet
- ▶ Vanskelig å regulere – må snakkes om
- ▶ Tilsynspersonen bør være oppmerksom på denne mulighet for kontakt på sosiale medier, og om barnet har behov for beskyttelse og om det trenger hjelp til å sette grenser overfor uønsket kontakt

Spørsmål?

KURSET ER UTARBEIDET AV BARNE-, UNGDOMS- OG FAMILIEDIREKTORATET DESEMBER 2015

Postadresse

Postboks 2233, 3103 Tønsberg

Besøksadresse

Stensberggaten 27, 7. etasje, Oslo

E-posthenvendelser

postmottak.bufdir@bufetat.no

Sentralbord

466 15 000

Nedlastning: www.bufdir.no/fosterhjem

Foto: colourbox.com

